

ALBINA

Prenumeratiunile se facu la si prin
correspondenta us nostri, la toate postele, si
de a dreptului la Redactiune, Staii
Nr. 1, unde sunt a se adresa toate
prentu fci'a. Cile nefroncate nu se pri-
vescu, cele anonime nu se publica.

Pentru anuntii si alte comunicatiuni de
caracteru privatu, se raspunde cate 6 cr. de
linia; repetiile se facu cu pretu scadutu.
Tasca erariala de 30 cr. v. a. pentru
odala, se anticipa.

Retiulu pentru monarchia:
unu anu . . . 10 fl. — cr. v. a;
diuometate de anu 5 " " " "
anu patriariu . . . 2 " 50 " " "
Pentru Romania si strainetate:
anu . . . 30 franci;
diuometate de anu . . . 15 " " "

Invitare de prenumeratiune la

ALBINA.

pe patriariulu deja inceputu, alu
-lea alu anului curente, cu pretiurile
in conditiunile cunoscuta. —

Budapesta, 16/28 oct. n. 1876.

Tota lumea crede in rebelu; crede ade-
ca rebelulu intre Russu si Turcu, si fi-
sce intre poporele crescine ale Turciei con-
stepairii turcesci degradatorie si pentru
pauiparea si libertatea poporeloru este ne-n-
jurabile. Nime insa nu pote se scie ca:
andu tocmai? in ce forma? in care parte, si
ca dimensiune va incepe acestu rebelu?
entru ca precandu poterile mereu un'a cate
sa se dechiara pentru neutralitate, adeca:
anca nu voru a se amesteca in acestu rebelu,
ca lasa pre Russia si cu poporele de a
septulu interesate, se proceda in contra Tur-
lu, er ele, poterile mari, se voru interesa
ai de aproape de cauza atunci, candu va fi
arb'a, ca pe temeiulu rezultatului rebelului
se imparta colacii si se se faca erasi pace
ordine.

Din acesta momentana situatiune pro-
ce, ca unii optimisti mai credu, cumca totu

ita, seu d'a amona, seu d'a face catu mai
artu rebelulu; er speculanti la burse pro-
ta de acesta constelatiune, pentru d'a mai
asciga cate ceva. —

De altminte nu scimu, cu seu fora te-
neiu se respandesc, si inca din Berlinu,
anca Russulu, seu mai dreptu vorbindu
Gorciacoff, tienendu contu de spiritulu de
pace alu Imperatului Alessandru, nici nu va
schiará rebelu, ci simplu va intra cu legiu-
le sale in Romania, de aci in Bulgaria si
Serbia, cu unu manifestu prin carele se va
punca lumea ca esecutorele vointiei Euro-
pe, pentru d'a pacifica si regula Orientale.
Inseca ca apoi se astepta resistinti'a cu arma
Turciei, si atunci rebelulu va fi gat'a, insa
stacatoriulu nu va fi Muscalulu, ci barba-
nlu de Turcu, carele nu voiesce a se supu-
ne planuriloru si svaturiloru umanitari ale
poteriloru europene. —

*Tisza Kalmán egy rozlelkü deszpera-
sof.* Asia suna sententi'a finale a articlu-
si principale din „Egyetertés” de astadi; er
aceste citate cavinte, pe romanu voru se dica
Ministrulu presedinte alu nostru si alu
Maestatii sale c. r. apostolice, este unu capu
desperatu cu anima stricata!

Spre motivarea acestei aspre sentintie
amit'a foia inira, ca guvernulu d-lui Tisza
kalmán nu-i mai e santu, ca este „despoticu,”
reactionariu,” „deconsideratoriu de legi si
de drepturi,” ca „arbitriulu stepanesco sub
alb,” ca „a introdusu seu este tocmai se in-
truduca cabinetulu negru, prin care se violeze
marotele correspondintiei private;” etc. etc!

„A kormány előtt nincs többé semmi
tiszteletre méltó, az önkényuralmak leggya-
vatosabb fegyverétől sem riad vissza.”
Adca: Naintea acestui guverniiu nemie'a nu

mai est e respectabile, si elu nu se sfiesce nici
le cele mai infami armate absolutismului.

Si acestea le striga in gur'a mare
„Egyetertés” si inca unele altele foi magiare
asadi, din indemnul procederei forte mo-
derate a dlui Tisza si a organeloru sale facia
de demonstratiunile si agitatiunile turcofile
ale junimei studiöse magiare: dar ce felu ore
ar fi si in care tonu s'ar pronuncia sententi'a
acestei diaristice magiare, deca ea ar ave sen-
tiu de dreptate cãtra noi, deca ea ar fi capa-
bile de a apretius ale nostre drepturi, in celu
mai brutalu modu dripit cu piciorole, deca
ea ar ave ochi se veda, cum la totu pasulu ne
urmaresce si tota libertatea activitãtii ni-o
impedeca prin organelu sale, si deca ei i s'ar
intempla casi noa, ca epistolele nerecomen-
date, anume cele de pestu Carpati se nu-i mai
vira-la mana, er cele recomandate pre-deta
desigilate seu spartã! etc. etc!!

Lumea cea mare si cãlta de altminte,
eta vedea si conosta cu incesi sententiele
connationaliloru, ca cu guvernul domnesce
asup'a nostra, ce constatiune si sorte
avemu noi sub stepairu magiarã! —

Pro memoria!

Dupa esperintiã ce o facemu de

crise orientale; dupa rol'a ce o joca po-
terile principale: Russia si Anglia,
si langa ele Prusso-Germania si
Francia, candu pre cela le vedemu
mereu un'a dicendu si alt'a facendu, acusi
uitandu-se inainte si mergendu in apoi,
acusi chiar din contra, er pre cestealte
meren invertindu-se pe langa cestiunea
Orientului ca si pisica imprejurulu blidu-
lui cu pisatu ferbinte; apoi pre Austria si
Italia in totu lungulu cursu alu acestui
procesu essecutandu dãtãtã neantiuului
printre one, (Enertau), — tote tocmai bine
pentru d'a incurca catu mai alu naibei
minte si directiunea lamei sanetöse; tote
casi din adinsu si propasu, pentru d'a
marca spiritulu fariseiescu si vamesiu alu
epoei presentu, inaugurate de Napoleone
alu III-lea, perfectionate de Bismark,
maimutite forte prostu, pon' la caricatura
prin Beust, Deák si Andrassy, si acum
aduse la culme prin Gorciacoff; cum di-
cemu, dupa acesta esperintiã, carea ni
areta pre poterile mari in nepotiati'a loru
morale, ni le areta totalmente sfiasiate,
fora unu puntu comure de manecare, fora
o directiune si unu scopu comune de
atentire: cine ar fi, ar poté se fie in stare
d'a precalcula si predice, ca ore cestiunea
orientale prin acestu da facia procesu, in
urmarea acestei crise nã-si va deslega-
rea? aflã-si-vã vr'o deslegare oresi-care
rationabile, finale-redicale, seu macar si
numai provisoria? Sau ca, se se va carpi
unmai prin ora-care nãve mesure de diu-
metate, ca se mai tienã de joi pon' apoi,

pentru ca poporele se se mai supuna la
noue probe de torture morali si materiali,
de impilare si despoiare, pona dora se
voru nasce alti factori mai luminati si
mai valorosi moralmente si materialmente
pentru d'a emancipa si in acesta parte a
lumei omenimea, dãndu Orientele po ore-
loru sale, acestora sorte loru propria in
manele loru proprie.

Si asiã in acesta privintia, dupa cele
ce vedemu, nu potemu dice, de catu ca
„vom vedea ce se va alege!” si d'alta
parte a marturisã, ca „multu mai bine ni-
ar fi placutu, deca la rondulu ei Francia,
tãra ideieloru sublumi si a umanismulu
ne'ntinatu pretotindeni, pune pe tapetu
si conducea spre deslegare cestiunea
orientale!” Dar deca cineva din neferi-
cire sea pentru gresiel'a sa propria, a ca-
diutu la pamentu si in pripa nu se pote
redica erasi: cursulu timpulu, desvolta-
rea istoriei poporeloru nu astepta nu pote
astepta, ci merge oblu nãinte, si apoi veda
celu cãdiutu, candu se va scolã si intrã,
cum va sãunge se modifia exanimãtã
spicãte de parte nãntice si.

Da, in acesta privintia trebuie se ni
repetimu marturisirea, ca ne sentimu tare
marginiti in securitatea combinatiuniloru,
prevederiloru si prediceriloru nostre, si
ca nu ni remane decãtu, a observa cu
atentiu si a astepta in rãbdare eveni-
mentele, si a fi pururia gat'a de a ne fo-
losi catu numai se pote de bine de ele,
intru interesulu nostru nationale. Un'a
insa, spre mare dorere a nostra ca Romani,
ni este infricosiatu de chiar si probatu,
si acest'a vremu a nota si esprime aici cu
tota trist'a solenitate, pentru tienerea a
minte, acum si pururia, si aceea e, ea
domnii nostri magiari in ale caroru mane
a fost pusa la 1867 sorte patriei si a
poporeloru ei, tocmai pre cum din capulu
locului sistematecamente pre facia au lu-
cratu la MSa, in Dieta si in administra-
tiune, spre a ne convinge, ca loru nu li
trebuie patria, decãtu numai magiara, nu
li trebuie cultura, desvoltare, bunastare in
tiera, decãtu numai magiara, nu suferu
drepturi, libertati, progrese, decãtu numai
in essentia si forma magiare; cu unu cu-
ventu, ca ei numai pre sine, cu limb'a si
nationalitatea loru, se considera de indrep-
tatiti la vietiã si folose publice, indrepta-
titi d'a dispure de susu pona diosu de
tote afacerile interne si esterne ale
acestei tiere, pre carea noi am credin'o
si o credemu in asemenea mesura si a
nostra, cu asemenea drepturi si detoritie
si facia de noi si limb'a si nationalitatea
nostra! precum dicemu, din capulu lo-
cului pre facia, spre nespusa dorere a

nóstra si spre totale ruina si nemaltumire interna au lucratu in acésta directiune si si-au ajunsu in modu infioratoriu nefericitulu scopu; totu asiá de la deschiderea cestiunei orientali si anume dela inceputulu luptei de emancipare, a crestiniloru subjugati, in contra barbariului de Turcu subjugatoriu, sistematecamente si pre facia a lucratu aici in tíera, casi afara pre la poterile cele mari, ca sè convinga lumea, cumca „cugetele lor si sentimentele lor, interesele si tendintiele lor, nu sunt acelesi, ma nici nu se potu imbiná si identificá cu ale celorlalte popóre din patria;“ ceea-ce in fondu [va sè dica, ca cugetele, sentimentele, interesele si tendintiele vitali ale popóreloru de sub corón'a Santului Stefanu stau in directu contrastu si unele séu altele nu-si potu aflá multumirea, adeca nu potu incapé împreuna in acésta patria comuna! Cea-ce, déca vomu admite, precum domnii magiari ni-o presenta, va trebui vrendu nevrendu sè deducemu, ca „unitatea de státu este neposibile si supremele scopuri vitali ale popóreloru pretindu despartirea resp. impartirea statului intre popórele sale, tocmai casi in Turcia!!

La aceste consecintie politice, logice si morali ne-ar duce ténut'a domniloru magiari din capulu tierii, consecintie, la cari, pre cátu scimu noi, popórele nemagiare nici candu nu s'au cugetatu, pre cari nici candu nu le-au atientitu, dar cugetulu politiale alu domniloru magiari pururiá li le-au inspiratu, de ce noi pu- începemú a pricepe si a aflá naturale, caci nutrindu ei in anim'a lorú pururiá scopuri neaturali, scopuri ce stau in contrastu cu firea si essistintia statului si a diferiteloru popóre in státu, firesce au trebuitu sè sentia si prevéda, cumca ajungédu ei a le pune in lucrare, co-essistintia in patria, unitatea si comuniunea patriei spontanmentá se voru manifestá neposibili si tendintia de despartire, gravitárea in afara a popóreloru nemagiare, necesarmente va trebui sè urme.

De aci tóte câte veduramu, audiramu si patiramu de diece ani din partea domniloru magiari de la potere si-potu gasi cea mai logica splicare. De aci asalutulu asupr'a popóreloru pentru de a le magiarisá in galopu prin legi si administratiune, prin falsificarea alegeriloru si prin eschiderea de la posturile cardinali a tuturoru barbatiloru nationali de omenia, adeca nerenegati, in fine prin denegarea a ori-ce spriginu din partea statului pentru instructiunea si cultur'a nationale a popóreloru nemagiare, dar redicarea de multime, de scóle magiare printre ele! De aci in momente de nerabdare si desperare provocarea cátra unele popóra, ca déca voiescu a remaná cea-ce sunt, serbi séu romani, sè se care afara din acésta tíera, sè emigre din colo, in Serbia séu Romania!! etc. etc. etc.

Triste si fatali aparitiuni aceste intr'unu státu si la o clasa de ómeni, carea nu mai conóscé altu scopu, alta chiamare a statului, decâtu nesatiulu seu, ne-

bunulu seu interesu si capritiu, fetulu miutei si animei sale slabe si stricate!

Astfelu de staturu astadi nu e mirare ca ele inesa se izoléza de cátra tóta lumea, ca tóta lumea le privește de ne-suferibili in concertulu popóreloru ce tindu spre lumina, progresu, perfeptiune.

Astfelu de staturu au potutu essiste in seclii barbari ai intunerecului, candu popórele s'au consideratu de turme de vite, adeca de sclavii si uneltele celoru mari: astadi, candu nu mai essiste nici plugariu, nici pastoriu, ma nici cersitoriu, carele sè nu scie, ca elu facia de státu are acelasi dreptu, aceeași pretensiune, ca si ori-care domnu, astadi noi credemu ca atari staturu se impingu spre perire!...

De pe campulu de resbelu.

O cadere grea a armatei serbiane ni semnala telegrafulu de alalta ieri: S'a templatu ast'a la 23 si 24 l. c. in valea Moravei si anume la Diunis, chiea drumului catra Crusievati si Deligradu.

Asi adara in butulu tempului nefavoritriu rece si ploiosu si cu tóte ca avantajiele ofensivei turcesci dela 18—20 l. c. fura nemicate prin pasirea armatei serbiane dela 19—22 l. c. totusi de asta cata Turcii nu se pusera in repausu dupa ce fusera respinsi la 22 demaneti'a din pusetiunile serbiane ce ocupasera, ci din contra si-incordara tóte poterile sè le re-ocupe. Ast'a a armatu la ordinu espresu din Constantinopole, caci aci se senti mare necesitate ca sè se cerce cu ori ce pretiu fortierea drumului catra Crusievati pentru d'a poté dá ast-feliu Serbiloru o lovire grea si in faci'a cererii Russei sè pota deci Port'a aretá victoriá sa, precum pentru casulu invasiunii rusesci sè Dunarii, ca asiá sè pota oprí pe Russu inca la Dunare.

Destulu ca pentru acestu scopu Turcii si-incordara tóte poterile. Pan' la 21 si si 22 l. c. nainte de amedi Serbiloru li succesele sè respingá pe Turci din pusetiunile serbiane ce ocupasera Turcii la 19 l. c; de cu sera in 22. l. c. inse Turcii si-reculesera tóte poterile si steteru gata pentru renoirea atacului. La 23 l. c. a si armatu deci o lovire din cele mai crancene; ea a duratu mai tota diu'a si se continuá si a dou'a di, si versandu-se multu sange din ambele parti, ea s'a finitu cu caderea Serbiloru i Turciloru adeca li succese in aste dile, dupa cum ni spunu sciri telegrafice si din Nissa si din Beligradu — a ocupá tóte pusetiunile serbiane din stang'a Moravei pan' la Diunis, ba cuprinsera si acésta pusetiune!

Aci se cuprinde greu'a cadere a Serbiloru. Prin ocuparea pusetiunii Diunis Turcii au castigatu mari avantagie, si de nu li-a storsu pré tare asta victoria, totu cursulu resbelului pote sè iée de aci o directiune cu totul nefavorabile Serbiloru.

Diunis este adeca chiea drumului ce duce la Crusievatii de pe Morava serbesca si de aci la Paracin si Ciupria de pe Morava inferiore, precum deci si in nordu de Deligradu si Alessinati. Prin ocuparea pusetiunii Diunis s'a taiatu deci legatur'a armatei serbiane cu Crusievatii; Turcii deci la totu momentulu potu sè ocupe Crusievatii, ér de aci apoi sè navalesca depredandu in laintrulu tierii si rumpendu legatur'a armatei Serbiane cu Belgradulu sè o incunjure in Alessinati si Deligradu; prin ast'a firesce ca este periclitata si armat'a dela Timocu in operatiunea sa.

Ast-feliu se crede ca de vor urmá Turcii pe asta cale, — ceea ce nu se pote trage la indoiela, de cumva nu li s'au storsu cu totul poterile in lupt'a dela Diunis, — atunci Serbii pentru a evitá alte pericle si mai mari, vor trebui sè se retraga dela Alessinati si Deli-

gradu la Paracinu si Ciupria, cari se si fortifica din respoteri; de asemenea va trebui sa faca si armat'a serbiana dela Timocu. Apoi in urmarea acést'a tota partea sud- si nord-osteca a Serbiei va sè fie in man'a Turcului! Nu suferé indoiela ca ast'a va provocá mai iute intrarea in actiune a Russului; inse prin asta cadere a Serbiloru si Russului i se face mare greutate, caci va trebui mai antaiu sa si fortieze trecerea peste Dunare, ceea ce are sè fie impreunata cu multe greutáti.

Din aceste consideratiuni dara caderea Serbiloru la Diunis este un'a din cele mai grele, caci pote trage dupa sene censecintie din cele mai nefavorabili pentru armele ne-amiciiloru Turcului.

Pan' la momentu inse nu avemu sciri ca Turcii ar fi apucatu sè ocupe Crusievatii si sè intre mai in fondu in Serbia; de aceea deci nu este inc' de a se privi tocmai de desperata starea Serbiloru.

Sibiu, in 12/24 oct. 1876.

Asi dara congresulu bisericescu-nationale, celu „prorogatu“ nainte de duoi ani, ce ne-adunatu anu in septemvre din pretestulu petrecerei Escelentiei Sale Metropolitului la Delegatiunea magiario-nemtiésca in Viena, ca nu se convocá nici pona acuma, si pre cum tocmai aflámu pozitivamente, estu timpu nici nu se va mai convocá!

Ati mai auditu lucru siodu ca acést'a? Anu tiertiu, dupa ce prin nefericitalu alegeri de Metropolitu Congresulu intrase afundu in ierna, fu silitu a-si intrerumpé desbaterile, amenendu-le pre anulu urmatoriu, candu doriá a si convocatu pe la mediloculu lui septemvre. Pace buna! Nici pona astadi!

Pe timpulu petrecerei MSale Imperatului nostru aiciá, Escel. sa Metropolitulu ocasionalmente chiar nainteá Monarchulu s'a laudatu, ca are sè tiena asta tótna con-torú fruntasi bisericesci si lumeni la multe ocasiuni pozitivamente, ca ne-aperatu va convocá congresulu prorogatu, caci multe cause pré gravi si-astepta cu intetire deslegarea séu regularea prin acel'a: pace buna! nici s'a implintu, nici se va implini promisiunea.

Cea-ce nu pricepemu e, ca precum ni se spune, parintele Metropolitu mai antaiu la 1. octomvre nou ar fi descoperitu d-lui Babesiu nepotintia sa d'a convocá congresulu, atunci adeca candu acést'a in retornarea sa de peste Carpati, a nume pentru a luá desluciri s'a fost abatatu pre la noi, si cum totusi dlu Babesiu d'atát'a timpu nu comunicá acésta scire publicului, pentru de a-lu orientá si a-i face posibile reclama-rea!*)

Va intrebá cu mirare publiculu ca ce óre este caus'a neconvocării congresului, si cari pentru Ddieu! au se fie urmárele mai departe?

Multe de tóte ni se descoperu in tipu de cause; nu aflámu in sa ratiune de cátu intr'un'a, si adeca aceea, ca Présantitulu Capu alu bisericeii ortodosse n'a avutu timpu nici anu, nici estu timpu a se prepará, si a prepará cele necesari pentru congresu, de óra-ce fiindu bolnavu, a trebuitu sè-si caute de sanetate.

Si asiá nu ni remane, de cátu a rogá pre Ddieu, ca sè-lu insanetosieze, pentru d'a pote mácar la anulu a-si implini sacr'a detorintia!

*) D-lui Babesiu, parintele Metropolitu nu i-a facutu comunicatiunile câte i-a facutu, pentru de a le publicá, din contra astfelu, in cátu dupa cum ni spune, trebuia sè creá ca ele se voru publicá curendu prin organulu ofic. Dlu Babesiu nici nu este Redactore, nici n'a intrenitu ca atare la parintele Metropolitu din Sibiu. —

Să aibe adeca „*resolut' a voia*” și „*respicatul propueu*,” d'a convocă pe inceputulu lui noemvre a. c. Consistoriulu Metro-popolitanu, ér pe Rosalie 1877 congresulu nationale. Vom vedé, deca acésta resoluta voia si acestu „*respicatu propueu*” se va adevéri mai bine! . . .

La demonstratiunea studentiloru magiari pentru Turci

Eca ce ni scrie unu dnu studente :

Dle Redactore ! Tieri acestei'a intregé este conosciutu, cu cáta scrupulositate guvernulu magiaru a eschisu prin lege si prin statutele censurate de elu discussiunea politica din ori-ce corporatiuni, reuniuni si adunări ale nostre natiionali, si cu cáta rigóre, ba chiar si cu malitie organele acestui guvernú invigila asupr'a strictei observantie in acésta privintia. Mai multe inosciri ale studentiloru romani de pre la licee si academii de drepturi au fost dissolvate numai si numai pentru cá acelea se ocupau de lectur'a unoroi foi romane politice, precum specialmente a Albinei, unele érasu pentru cá in posesiunea lorú s'au aflatu unele carti romane, cari domnilorú stepanitori ai nostri li se pareau contrarie tendintiei lorú politice.

Eternu dorerósa reminiscentia ni-au lasatu in acésta privintia casurile de la Orade, Segedinu si Crisiulu-mare, precum si cassarea cursuriloru romane de pedagogia din Deva !

Si astadi ce vedemu ? Studentii magiari prin tóte pártile tienu in publicu, cu tóta solenitatea, adunári si discussiuni publice politice ; cei de la Universitatea de aici se aduna 800 la nru si decreta manifestatiuni politice in favorea Turciloru, si provóca prin posta si cu telegrafulu pre comitoni de pe la alte institute din tiera, ba si de prin tóte stráni, a face asemenea. Ér dlu Ministru-presiedinte *Tizza Kálmán*, in locu d'a oprí si eventualmente d'a sparge atari adunári prin putere politiale, intra cu deputatiuniile lorú in parlamentári, ale carorú resultatu apoi e, cá studentii facu totu *contrariulu de cea-ce li dice in publicu Ministriulu*, pentru care tienuta a lorú foile domnilorú ii lauda si incuragiaza, ér lumea crede cá a urmatu tocmai din indemnulu secretu alu guvernului !

Én se cerce acum studentii de alte nationalitati, buna óra Romanii cei din societatea „*Petru Maioru*” de aici a face asemenea, a se aduná si a decretá ori-ce manifestatiune politica, d. e. pentru directiunea cu atátu de poterica logica si morale sustienuta de „*Albina*,” care directiune este intr'adeveru a intregéi natiunii romane, si se vedeti cátu de curendu si prin ce feliu de procedura sumaria ar fi dissolvata acea societate si dóra toti membrii ei alungati din Budapesta !

Eu, din a mea parte sum convinsu cá ar urmá astfelu ; cine se indoiesce, *face prob'a*, séu duca-se la dlu *Tizza*, ori macar la capulu politiei sale din capitale si intregé, si din respunsulu luatú se va convinge.

Deci astfelu fiindu, in acestu casu flagrante de partialitate si nedreptate, credú cá este bine si de lipsa se ni notámu acést'a, pentru cá cu atátu mai multu se reconóscem, cumca domn'a magiara eschisiva nu este si nu póte fi capabile d'a administrá acésta tiera poliglota, fiindu cá nu scie, séu nu póte, ori dóra nu vré se fie justa si leiale.

Demonstratiunile studentiloru la noi de altminte, asiá se scimu, cá mai multu sunt pentru d'a sustiené in ochii MSale pre *Andrássy* si pre *Tizza*, cari astadi sunt fórte amenintiati, decátu d'a face vr'unu servitiu amaritulu de Turcu !

L. *Temistora*, opt. 1876.

(*Algerea de preotu.*) In comunitatea St. *Andrasii*, astadi 10. oct. 1876, tienendu-se alegere de preotu, din 8 recurinti candidati, au intrunitu preotulu *Secusianu* din Ictaru 3, preotulu *Schlegianu* 2, éra praotulu *Duca* din Monostoru 25 voturi. Ast-feliu cestu din urma fu dechiartu de mesu parochu a St. *Andrasii* lui.

Alegerea se intempla in cea mai esemplare ordine si conformu prescisereru statutulu organicu ; nime din cei ne-preocupati si ne-interesati n'a potutu vedé nici celu mai ne-insemnatu semnu de infintiare, pentru care-va candidatu, din partea dlui protopopu presiedinte. Accentuámu ast'a, cáci merita in timpurile de astadi.

Ni pare reu inse, cá unii din preotii recurenti, pana la dregadare se dimisera in cortesia ; cu dile intregi turburara bun'a contielegere intre romani si serbii crestini de acolo, sub cuvente cá *ei suntu serbi* etc. etc.

Urmárele au fostu, cá serbii se adunara cu toti (pana si alii si alti trast impinsi) si indemnati de nisce scelti, cari fara rusinare se lapeda de natiunea lorú romana, numai se cascige parochi'a, strigara cá nu voescu pre acel'a pre care lu-alege majoritatea romana !

Dlu protopopu presiedinte provóca pre serbi, se dechiere in scriu cá voescu a se supune diacesei nostre si dispositiuniloru consistoriului nostru diacešanu, si cá detorintiele prescise prin statutulu nostru organicu le voru acceptá cu supunere ; atunci voru avé dreptulu de alegere casi romani.

Fratii serbi inse strigau, cá nu voescu a fi supusi diacesei romane, si totusi ei protestara contra alegerei, crediendu ei cá li va succede si aci a face cu romanii casi serbii din *Mehala Fabricu, Satu Chinezu* s. a. s. a. cu romanii de acolo.

Fratii serbi din St. A. tare se insiela candu creau, cá ei voru póte seduce prin mieliele si intregéle unoroi maliciosi autoritati nostre bisericesci.

Cautati voi, cumu gemu fratii nostri din comunele miste, sub jugulu vostru ; ei nu afa nici umbra de dreptate la autoritati serbi, pre candu voi pretindeti mai multu de la autoritati nostre ; ast'a nu se póte !

Astefeliu credemu cá li se va raspunde si din partea V. Consistoru, cáci drepturi de reschiratu n'avemu !

Duoi martori oculari.

Ramna, l. Bocsia m. oct. 1876.

Multe vaietári asupra essecutoriloru de contributiune au resufatu in publicitate. In specie am cetitu atari din *Torontalu* si *Temisii*, pe unde poporulu fa prin maltratári despoiatu de tote bucatele si vestmintele casei si lasatu mai de totu in pelea gola cá cersitoriu in lumea larga ; apoi avuram nenorocirea a cetí sciri cá domniú cei mari pre atari essecutori ii spriginescu inca si apera. Seraci de noi, unde am ajunsu !

Sé nu se creda inse cá de acestea nu se templa peste totu. Si pela noi nu suntemu mai fericiti. De curendu se denumira aci essecutori noi. Si asti-a facu minuni.

In Comun'a nostra dilele trecute inca am capetatu unu essecutoru de contributiune. De natiunalitate ar fi romanu, dar facia de noi e mai tiranu si decátu strainii. Dupa intrare in Comuna, capetandu dsa asistentie duoi jurati si alti servitori, a plecatu prin Comuna cá se zelogesca pre poporeni restantieri. A amblatu din casa in casa ; pe totu loculú cátu ce intrá sberá „*bani!*” ér de nu i se dau la momentu, zelogia totu ce aflá, fora a ascultá plansorile.

Ast-feliu s'a mutatu zelogindu dela casa la casa pana a ajunsu la Nr. 16, la locatiunulu *Ioan Milosii*. Si dela acest'a indata a cerutu essecutorulu bani ; bietulu

omu inse se scusa cá n'are. Atunci essecutorulu in locu se zelogesca casi pan' acilea, i porunci si lu-facu se se descinga de careu'a cu carea érá incinsu. Luandu sierpariulu la mana, cautá apoi in elu si aflandu aci o suma de 108 fl bani ce capetase bietulu omu din vendiarea boiloru, ii-a luatú acesti bani toti la sene !

La alti restantieri, anume la *Achim Iurca* si *Cob Dragosu* a demandatu de i s'a deschisu lad'a si a luatú banii ce a aflatu acolo ! Apoi pe unu altu ameritu de omu, anume *Filipu Despeu*, — care si-venduse nisce porci cá se platésca o detorie pentru carea i se vindú pamintu, — inca l'a silitu essecutoriulu de s'au descinsu si banii ce ii aflá in suma de vré o 60 fl, ii-au luatú cu sine pana la casa comunale, unde subtrahandu-se tota contributiunea si alte dári, de i-a remasu ceva, i-a datu inderetru !

Eca ce timpuri am ajunsu in tier'a nostra liberalé constitutionale ! Essecorii vinu sé ne intempine mai gata disu lotresce, cu „*bani!*” si „*descingete!*” Si asiá ni iau totu ce afla, chiar si contra legéi.

Am crediutu de lipsa sé insemnámu acesteá in publicitate, cáci desi sentimu asprimea stepanirii magiare peste totu, totusi nu credemu sé aibe domniú essecutori instructiuni casi cele ce aretarámu in fapte mai sus ; credemu deci cá fapte casi cele de sus sunt mai multu facute in unu zelú gresitu a dlorú essecutori. Tocmai de aceea in interesulu reputatiunii stepanirii nostre liberali ceremu se se puna frenu atarorú lucruri. De aceea le-am si adusu la publicitate. O, de ar face cei chiamati ceva bine mai nainte de a fi pré tardiu !

Mai multi din poporu.

Societatea pentru fondu de teatru romanu

si-a tienutu adunarea gen. ord. de estu tempu la 15 si 16 l. c. in *Lugosiu*. A luatú parte unu publicu destinsu si numerosu, si siedintiele au decursu in cea mai buna ordine conforme programei.

In siedinti'a prima s'a presintatu reportulu secretariului despre activitatea comitetului si a cassariulu despre starea casei ; apoi s'au alesu comisiuniile necesari si in urma dlui *I. Vulcanu* cetí discursulu seu : „*Pregatiti la infintiare, unu teatru nationale.*” —

Eca aci reportulu comitetului in tota cuprinderea :

„*Lucrárele din anulu espiratu ale comitetului au fostu indicate in cea mai mare parte de catra ultim'a adunare generale tienuta la Resitia in 3 si 4 oct. 1875.*

Acolo s'a luatú mai multe conclusiuni si esecutarea lorú s'a concrediutu comitetului. Venimu dara a reportá mai antaiu despre aceste.

Decisiunea principale luata in acea adunare a fostu schimbarea §-lui 4 din statutele societáti. Acésta schimbare se constata prin processulu verbale despre a dóu'a siedintia a adunári din *Resitia*, alaturatu aice sub A.)

Comitetulu dara a facutu pasii trebuinciosi mai antaiu in acésta privintia. A substerntu statutele modificate la ministerulu de interne spre aprobare. Inse acolo s'a pretinsu, cá clausula de intarire din 1871 facuta de fostulú ministru de interne atunce *Vielmu Toch*, sé se intercaleze in statute ca unu § nou ; si afara de acést'a sé se mai puna in statute alti doi §§ noi.

Acea clausula de intarire suna astu-felu : „*Nr. 8491. Le-am veditu, cu acea observatiune, cá loculú adunárii generalé se se face totu-de-una cunoscutu mai dinainte prin presiedintele societáti la respectivulu primariu, judecatoriu, capitanu, duleu séu inspectoru.*”

Éra cei doi §§ pretinsi de ministerulu si se pune in statutele nostre sunt acestia :

§. Decisiunile adunării generale relative la desființarea societății și în acestu casu la trecerea averii sale în alta administrațiune, înainte de efectuarea lor, se voru substerne ministerului de interne.

§. În casulu candu societatea nu se va țiené în sfer'a sa de activitate, relativu la scopulu și proceduru'a prescrista în statute, — în cătu prin continuarea activității ulterioare s'ar perichită statulu său interesele materian ale membrilor societății, guvernulu regescu va suspende îndată societatea, și după suspendere conformu rezultatului investigațiunii normajice se va ordoná, o va și desființi definitivu său eventualmente se va îndatorá la cea mai esactă pădire a statutelor, sub sarcin'a desființării.

Comiteulu, constatandu că acesti paragrafi contienú dispozițiuni de supraveghiere suprema din partea statului, a fostu de părerea că aceia se se puna ca clausula din partea ministerului. Deci a întrevénitu la ministeriu pentru aprobarea statutelor în această forma.

Dar insedaru! Ministerulu a respunsu, că nu pôte recede, de óra-ce conformu normativulu seu din 2 maiu 1875 de sub nr. 1508 pres. tóte societățile din patria trebuie se aiba în statutele loru acei paragrafi.

Comiteulu vedéndu, că fara introducerea acestoru paragrafi statutele nu se potu aprobá, și că prin urmare fara statute nici Societatea n'ar poté essiste; considerandu, că aceea nu altereza scopulu Societății, și precizeza supraveghierea statului: a uecisu a-i primi în statute, cerendu ulterioar'a aprobare a onorab. adunării generale.

Asiá dara statutele noastre s'au înmultitu cu trei paragrafi, cari s'au intercalatu sub nr. 24, 25 și 26.

Astu-felu apoi ministerulu de interne la 3 iuliu a. c. sub nr. 29243 a aprobatu statutele, cari ni s'a comunicatu prin municipalitatea orasului Budapesta la 11 iuliu a. c. sub nr. 24833.

Avenú onóre a aclude la acestu reportu sub B, esemplafulu originalu, punendu la dispozițiunea on. membrii o suta de esempláre de copie tiparite, și ceremu votulu adunării pentru aprobarea procedurii noastre.

Comiteulu a executatu și a adú'a decisiune a adunării generale din Resitia, și nume a înreptatu catra toti membrii restantieri ai Societății apelulu alaturatu sub C, invitandu-i ca se plătesca detori'a loru în bani gata și în obligatiuni de statú și se deé obligatiuni private după cuprinsulu formulariului alaturatu sub D., căci la din contra conformu decisiunii acelei adunării — se voru sterge din seria membriloru și această stergere se va face de obsce cunoscuta prin diuarie.

Inse durere, chiamarea noastră la îndatorire n'a avutú rezultatulu doritu. Numai puțin insi vinira a respunde sum'a subscrisa, și interesele capitalului; ér unii tramisera obligatiuni neprevédute cu assecurările cerute. Trebuie se mai adaugemu, că siepte insi au muritu.

Conformu decisiunii din Resitia, comiteulu vine a presintá onorab. adunării sub E., list'a membriloru fondatori, ordinari și ajutatori efectivi, apoi sub F., list'a membriloru cari nesatisfacendu, vinu d'a se scóte din seri'a membriloru și sumele restanti de a se sterge din evidentia fondului, — mai departe sub G. list'a membriloru cari au, tramisú obligatiuni nesatisfacátorie, — și în fine sub H. list'a membriloru morti, și acelora a caroru adresa nu s'a sciutu.

Rogámu adunárea a le predá comisiunii pentru propuneri, spre a le esaminá și apoi — în urmare: propunerii facute — a decide: deca voiesce se se publice list'a membriloru cari n'au respunsu de obligatiuniloru lor, și se li se mai acóide unu terminu óre-care? — și

deca obligatiunile private din list'a G. sunt a se considerá prin exceptiune ca valabili și se a se retramite respectivilor? — precum și a dispune stergerea celoru din list'a H.

Pe bas'a autorisatiunii de catra adunárea generale din Resitia, comiteulu a cumperatu o cassa Wertheimiana pentru pastrarea documentelor, harthiloru de valóre, cartiloru și baniloru Societății pana la elocarea lor; totu odată a procuratu cartile necesare la administratiunea fondului, dintre cari patru se punu în vederea onorab. adunării.

Pentru procurarea acestora comiteulu s'a votatu unu creditu de 150 fl., dar, precum se va vedé din reportulu cassariulu, sau întrebuintiatu numai 138 fl. 69 cr.

Fondulu Societății în anul trecut a crescutu cu 2347 fl. 84 cr., — suma ce nici într'unu anu n'a încursu pan'acuma.

În fine, în legatura cu reportulu nostru de anu, mai adaugemu, că comiteulu a primitu de la judecatori'a regéaca din Tasnaú o otarire, prin care se constatéza, că pertractandu-se lasamentulu preotului Ionu Gallianu din T. Sarvadu — care a facutu și pentru Societatea noastră unu legatu de 300 fl. — s'a vedíutu, că detoriile repausatului au întrecutu starea lui activa. Astu-felu dara pentru pretensiunea Societății noastre n'a remasu nimica. Actulu se alaturá sub I.

Afara de aceste sub K. mai accludemu și processele verbale despre seditiile comiteulu.

Din reportulu cassariulu se vede că fondulu efectivu a societății este de 8881 fl. 24 cr. v. a. la care se mai adaugé averea inventariatale — o cassa Wertheimiana, unu sigilu și stampila — în valóre de 145 fl. și pretensiuni secure în sum'a de 6000 fl. v. a. În anul trecut în cass'a societății au intratu 2347 fl. 84 cr. Spesele au fost de 350 fl. 23 cr., din cari 125 fl. pentru o cassa Wertheimiana, 20 fl. sigilu și stampila, 100 fl. recompens'a secretariulu și 105 fl. 23 cr. spese administrative specificate. —

La adunárea din Lugosiu au intratu în cass'a societății peste una mia florinti. Adunárea viitoria se va țiené la Abrudu.

Varietati.

* (*Aupra dlui prof. Dr. Silasi*) s'au sculatú mai tóte foile magiare pentru că dsa propune eleviloru sei limb'a romana romanesce. Și care de care sbera că — as'a-i scandalu! Auditi cele! După că dora chiar în interesulu ascultatoriloru e se li se prepuna limb'a romana romanesce, precum și cea germana germanesce etc. firesce dacă preceptu ceva ascultatori din acea limba; apoi ascultatori dlui Silasi de buna sema preceptu limb'a romana și asculta prelegerile dlui prof. numai pentru a se perfectoná în ea. Ast-feliu de lucruri niceiri nu se classifica de scandalu, deschiar la universitatea din Bpesta se templá că limb'a francesca spre ess. se propune în unele ore francesce. Dar ce se faci, căci la Clusiu e vorb'a de Dr. Silasi și de limb'a romana: apoi ast'a trebuie se fie scandalu pentru fratii magiari!

Eca în prassa doririle magiariloru facia de romani! Mai doriti și după atari lucruri aliantie cu magiarii, voi cei îndragiti în ei!

Dora vi va troce peft'a ach, candu vedati că acestei ómeni batuciti la minte și în momentele cele mai critice pentru ei și cânda Romani vreu se li întinda mana de fratia. — Vinu se se scandalizeze că limb'a romana se propune romanesce și tocmai la universitatea din Clusiu, la carea după dreptate ar trebui se fie peste totu cursuri paralele și în limb'a romana!

* (*Osten' din sepleman'a trecuta*) fu confiscatu din cas'a a două artici. În unulu se dovedí nepotinti'a d'a mai sustá egemoni'a magiara; în celalaltu se areta situatiunea și însemnetatea Cehiloru. —

* (*Tenerimea magiara*) eu demonstratiunile ei de simpatie pentru „bravulu popóru turcu, care lupta în namele civilizatiunii europene“ a fost inferata prin voci nepartiiale ca un'a fora pricepere și orbita cu totulu de pasiuni; demonstratiunile ei cu conductulu de facile pentru consululu turcescu de aici produsu resentiu, și în urma tocmai partitorii acestoru demonstratiuni, ajunseru se întredica arangiarea conductulu. Ordenulu de întredicare din partea rectoratului și a politiei a produsu mare turburare în tenerime și a datu ansa la demonstratiuni scandalose pe stradé; în urma politia a pusú capetu și acestora. Conductulu de o cam data nu se arangeza; banii adunati pentru acestu scopu se vor tramete raniloru Turci!

Publicatiuni tacsabili

Anunciu!

Prin acest'a am onóre a aduce la cunosciuntia On. Publicu, precum că „locuinti'a“ mea, ce a fostu mai multi ani în partea Lugosiuului romanu, în casa corónei de aur, mi-am stramutat'o dinpreuna cu „Librar'a“, în partea Lugosiuului germanu, vis à vis de cafeneua „Amigo“, unde rogu On. Publicu a me onorá și mai departe cu pretiuit'a-i încredere casí pana aci. — În subsemnatulu se potú procurá și cumperá cu pretiu moderatu totu felulu de carti scolare, precum suntú: carti pentru cele 8 scóle gimnasiali, carti pentru scólele poporali romane, germane și magiare; totú felulu de tipariture, apoi rechisite pentru scriere și desennu, precum și tablouri cu coloru în oleu, cu rame aurite. Aceste din urma se potú cumperá și pe langa solvire în rate anumite. — Afara de aceste se mai afla în librar'a subsemnatului și calendare pre a. 1877, în limb'a romana, germana, magiara și serbesca.

Recomandandu-me buneivóinté a Onoratului Publicu sum

Lugosiu, în 25 oct. 1876.

1—3

Adolfu Auspitz,
librariu.

CONCURSIE.

Pentru deplinirea postulu invetiatorescu din comun'a F. Bator, inspecteratulu Tulcei, se escrie concursu pe 24 octombre st. v. cânda va fi si alegerea.

Emolumintele împreunate cu acesta statiune sunt: 100 fl. v. a.; 8 cubule de grán, 8 cubule de cucurudiu; 16 centenarie fenu; 9 orgie de lemne din cari este a se incaldi si scol'a; 5 lanté pamentu aratoriu per 1600 □, cörtelu liberu si gradina de legumi. Invetiatoriulu are de a solvi contributiunea.

Doritori de a ocupa acesta statiune suntú avisati a trimite recursele instruite în sensulu statutulu org. cu testimoniú de calificatiune si de portare morale, adresate comiteulu parochiale din F. Bator, la subscrisulu în Tulca p. u. Salenta.

F. Bator, 29 sept. 1876.

Comiteulu parochiale, cu scirea mea: Meis. Porumbu, inspect. cerc. de scóle.

3—3